

Archeologie kan een belangrijke toegevoegde waarde geven aan gebiedsontwikkeling. Maar in praktijk is het voor bouwers vaak een tegenvaller als er historische vondsten worden gedaan. In het door Nederland ondertekende Verdrag van Malta en de Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 is immers bepaald dat verstoorders van het 'bodemarchief' verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en de kosten van het archeologisch onderzoek. Moeten we af van het idee dat alles wat in de grond zit bewaard moet blijven?

"Nee, zeker niet alles wat in grond zit, hoeft bewaard te blijven. Maar wat moeten we dan wel onderzoeken of bewaren? In onze optiek is dat niet alleen wat de archeoloog belangrijk vindt. Het bepalen van waarde van erfgoed is sterk tijds-, plaats- en persoonsgebonden en is dus een gezamenlijke afweging van alle spelers in de ruimtelijke ontwikkeling. Natuurlijk levert de archeoloog hierin een inspirerende bijdrage, maar de uiteindelijke selectie zou moeten worden gemaakt op basis van de gebruiksmogelijkheden van het erfgoed. Het moet een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van het gebied. Daar is immers in de nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling, met een open plan-proces, schrijnend behoefte aan. Behoud en onderzoek van archeologie en het erfgoed is daarmee geen doel op zich meer, maar een middel en onderlegger voor het maken van

nieuwe ruimte. Dat betekent automatisch selectie met een gezamenlijk doel. Het doel is niet alleen kennis zoals archeologen die graag hebben, maar ook *directe toepassing* van die kennis in de ruimtelijke ontwikkeling of andere beleidsvelden (educatie, sociaal beleid, recreatie en toerisme). Veel mensen weten niet dat, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de bodemkwaliteitswetgeving, de archeologiewet juist alle ruimte biedt voor die eigen afweging. Ik daag ontwikkelaars en overheden uit om zelf na te denken over de manieren waarop erfgoed en geschiedenis een plaats in hun projecten kan krijgen en alleen dat te doen wat waarde toevoegt aan hun eigen producten, in plaats van slaafs protocollen te volgen. Dat leidt tot waarde-toevoeging, omdat een gebied een eigen identiteit en ruimtelijke kwaliteit krijgt. Door archeologie en erfgoed goed te integreren in het ontwerp- en marketingproces van het project ontstaan allerlei economische voordelen zoals meer uitgeefbare meters, snellere verkoop, hogere VON-prijzen, langere terugverdientijd, grotere sociale cohesie en lagere onderzoekskosten; kortom, *waarde toevoegen door kosteneffectiviteit*.

We moeten ons dus veel meer afvragen *waarom* we archeologisch onderzoek doen. Welk doel heeft het? Wat heeft een bouwer eraan? Wat hebben toekomstige bewoners eraan? Door jezelf die vraag vanaf het begin van je bouwproces te stellen, kom je tot heel andere resultaten. Inmiddels is het uitstekend mogelijk om archeologie goed te managen door vroegtijdig risicoanalyses te maken en te sturen op efficiëntie in de uitvoering van het onderzoek. Maar als je dat

proces hebt gemanaged, wat heb je dan? Hooguit een archeologische 'schone grond-verklaring', en daarmee laat je kansen liggen.

Archeologisch onderzoek kan, als het goed wordt uitgevoerd, vanaf het begin bijdragen aan de kwaliteit van een ontwerp of locatie. Een trend die nu in de woningmarkt bijvoorbeeld steeds zichtbaarder wordt, is dat kopers geen uniforme nieuwbouwhuizen willen. Een locatie moet een eigen identiteit, een eigen verhaal hebben. Archeologie is een van de ingrediënten van die identiteit. Door de juiste vragen aan het archeologisch onderzoek te stellen, krijgt een ontwikkelaar of een gemeente extra oplossingen voor het identiteitsvraagstuk aangeboden. Voorbeeld: een woningbouwlocatie die als duurzaam in de markt gezet wordt, heeft baat bij archeologische informatie over recycling van grondstoffen en materialen in het verleden. Een binnenstedelijke inbreiding met winkelcentrum kan een extra dimensie krijgen door handel en marktwerking in de Middeleeuwen te verwerken. Die informatie komt uit het archeologisch onderzoek. Alleen moet je dan wel de goede vragen stellen.

Door vooraf in samenwerking met de wetenschap en de bevoegde overheid, en met het oog op het doel en de toekomstige gebruikers, te formuleren welke antwoorden er uit het archeologisch onderzoek moeten komen, ontstaat een nieuwe manier van omgaan met de conditie archeologie: niet alleen risico-beheersing, maar ook waardetoevoeging. Want als we niets doen met de resultaten van archeologisch onderzoek, waarom zou je het dan nog doen...?"